

ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ З ФІЗІОЛОГІЄЮ» У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДСЕСТРИНСТВО», ЯКІ ЗДОБУЛИ БАЗОВУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ

Білаш С.М., Олійніченко Я. О., Коптев М.М.

Українська медична стоматологічна академія

Клінічне мислення відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх медичних сестер. Описано інноваційні методики навчання, що використовуються для формування клінічного мислення студентів спеціальності «Медсестринство», які здобули базову середню освіту.

Ключові слова: професійно-освітня підготовка молодшого спеціаліста, медичні сестри, клінічне мислення, базова середня освіта, інноваційні методики навчання.

Clinical thinking plays an important role in the training of future nurses. The article describes the innovative teaching techniques used to form clinical thinking in nursing students who have completed basic secondary education.

Keywords: vocational training of junior specialist, nurses, clinical thinking, basic secondary education, innovative teaching methods.

Підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних молодших спеціалістів – провідна мета, яку ставлять перед собою медичні ЗВО України першого рівня акредитації, зокрема медичний коледж УМСА. Студенти, що здобули базову середню освіту, під час навчання в коледжі отримують повну загальну середню освіту і навчаються за професійно-освітньою програмою підготовки молодшого спеціаліста спеціальності «Медсестринство» (кваліфікація – сестра медична). Для випускників школи, які отримали базову середню освіту, навчання в медичних ЗВО України першого рівня акредитації означає зміну їхнього світогляду, оскільки поєднання здобуття повної загальної освіти і професійна підготовка вимагають від студентів отримання необхідного обсягу знань і навичок, що забезпечать їх майбутнє працевлаштування.

Зміна методики викладання, збільшення обсягу інформації для засвоєння, поява нових професійно спрямованих дисциплін – труднощі, з якими зіштовхується студент на початку навчання в коледжі, що необхідно враховувати в навчанні майбутніх молодших спеціалістів [2].

Згідно з планом вивчення дисципліни «Анатомія людини з фізіологією» для студентів, які здобули базову середню освіту, передбачено на другому курсі. Вивчення цієї дисципліни – один із перших кроків, що дає можливість майбутнім медичним сестрам почати формувати розуміння сутності майбутньої професії. Засвоєння і розуміння основ анатомії людини забезпечує опанування знань щодо форм і будови людського організму, дає можливість вивчати згодом патологічну анатомію, професійні медсестринські дисципліни і використовувати засвоєні знання в практичній діяльності. Анатомія людини тісно пов'язана з фізіологією, яка вивчає особливості функціонування органів, систем і організму в цілому. Поєднання таких наук як анатомія та фізіологія в єдину дисципліну під назвою «Анатомія людини з фізіологією» забезпечує можливість одночасного вивчення і будови органа, і механізму його функціонування, тим самим полегшуючи засвоєння нової інформації студентом.

Викладання дисципліни відбувається шляхом проведення лекційних і практичних занять. Використання інноваційних методик навчання, зокрема інтерактивних лекцій, презентацій із залученням мультимедійної техніки, методу кейсів, методу «мозкового штурму», методики ділової гри забезпечує в майбутніх медичних сестер основу для формування клінічного мислення ще на початкових етапах їхнього навчання в медичному коледжі [4]. На сьогодні молодші спеціалісти мають бути не лише простими виконавцями маніпуляцій під керівництвом лікаря, а й володіти необхідними знаннями для можливості самостійно вирішувати питання в межах їхньої компетенції. При вивченні дисципліни «Анатомія людини з фізіологією» студенти засвоюють велику кількість анатомічних термінів українською мовою в поєднанні з основними елементами латинської термінології, що в майбутньому стане основою для опанування всієї медичної науки, оскільки більшість медичних термінів базуються на назвах анатомічних структур. Використання таблиць, схем, муляжів, мультимедійних презентацій допомагає студентам мати уявлення про особливості анатомічної будови і функціонування різних органів людського організму.

Застосування методики ділової гри полягає в створенні певної клінічної ситуації, що імітує взаємини між медичною сестрою і пацієнтом [3]. Ділові ігри дають можливість студентам створити умови, наближені до реальних подій у практиці молодшого спеціаліста, коли необхідно вирішити питання щодо виконання певних маніпуляцій або прийняття самостійного рішення стосовно пацієнта в тій чи іншій ситуації. Ця методика допомагає підвищити рівень професійної підготовки майбутньої медичної сестри, забезпечує можливість формування певного алгоритму мислення і навчає студентів швидко й правильно виконувати свої обов'язки.

Серед інноваційних методик, що використовуються в навчанні студентів спеціальності «Медсестринство» з метою формування в них клінічного мислення, – метод кейсів. Суть цього методу полягає в проведенні активного ситуаційного-проблемного аналізу, що ґрунтується на навчанні шляхом розгляду певних ситуаційних задач [5]. Застосування методу кейсів дозволяє залучити у виконання завдання всю групу студентів і їхніми спільними зусиллями розглянути клінічну ситуацію з метою вибору необхідної й найраціональнішої тактики поведінки в даній ситуації. Майбутні медичні сестри мають можливість самостійно проаналізувати поставлену перед ними задачу і знайти найбільш доцільні шляхи її вирішення. Ця навчальна методика забезпечує краще засвоєння теоретичних знань, опанування практичних навичок, створює підґрунтя для використання набутого досвіду при прийнятті рішень у практичній професійній діяльності.

Метод «мозкового штурму» ґрунтується на висуванні низки різних ідей у процесі вирішення певної клінічної ситуації [1]. Ця методика дає можливість кожному студенту запропонувати певні шляхи вирішення питання, обговорити їх між собою, охарактеризувати переваги і недоліки кожного із запропонованих варіантів та шляхом дискусії обрати найбільш доцільний шлях вирішення поставленого завдання. Обговорення висунутих варіантів щодо

вирішення питання та їх детальне аналізування забезпечує краще розуміння студентами суті представленої ситуації та допомагає впевнитися в тому, що обраний варіант є найоптимальнішим і доречним у її вирішенні. Метод «мозкового штурму» досить ефективний для формування клінічного мислення в молодших спеціалістів, оскільки дає можливість студентам шукати різні шляхи вирішення питання, що забезпечить у майбутньому здатність самостійно приймати найоптимальніші рішення, які знаходяться в межах їхньої компетенції.

Застосування інтерактивних лекцій сприяє засвоєнню інформації шляхом залучення студентів до активної бесіди, що дає можливість медичним сестрам ставити запитання, обговорювати нову інформацію, а не лише бездумно занотовувати матеріал. Тим самим забезпечується глибше розуміння теми лекції та вірогідність застосування знань не лише при підготовці до практичного заняття, а й у майбутній професійній діяльності.

Залучення до навчального процесу власних мультимедійних презентацій із короткими відеороликами, взятими з Інтернету, забезпечує розуміння студентами будови різних органів людського організму і механізму їх функціонування.

У наш час використання сучасних комп'ютерних технологій досить актуальне, оскільки воно допомагає вдосконалювати методику викладання навчального матеріалу і дає можливість для кращого опанування молодшими спеціалістами великого обсягу нової інформації при підготовці до практичного заняття.

Використання тестових завдань, в яких відображені стандартні клінічні випадки, із поданням варіантів відповідей також допомагає медичним сестрам краще засвоїти теоретичний матеріал і почати формувати основи клінічного мислення при вивченні дисципліни «Анатомія людини з фізіологією». Обговорення й аналіз кожного варіанта відповіді до тесту дає можливість обрати правильну відповідь для описаного тестового завдання. Подана в тесті інформація щодо будови чи особливостей функціонування органа допомагає в засвоєнні анатомічної термінології, створює базу для подальшого вивчення різних медсестринських дисциплін і забезпечує можливість застосування теоретичної підготовки в професійній діяльності.

Поєднання оцінювання вивченого теоретичного матеріалу з тестовим контролем засвоєних знань дає можливість викладачеві оцінити методику викладання, знайти її недоліки і допомагає відшукати можливі шляхи для покращення і вдосконалення навчального процесу.

Клінічне мислення відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх медичних працівників, зокрема медичних сестер. Його формування на початкових етапах навчання в медичному коледжі – одна з головних цілей, яку ставлять перед собою викладачі медичних ЗВО України першого рівня акредитації. Використання інноваційних методик навчання при вивченні дисципліни «Анатомія людини з фізіологією» не лише забезпечує засвоєння теоретичних знань і якісну професійну підготовку, а й створює основу для формування клінічного мислення майбутніх молодших спеціалістів, які отримали базову середню освіту, вже з перших років навчання в медичному коледжі.

Список використаної літератури

1. Козакевич О.Б. Формування професійної компетентності майбутніх медичних сестер у процесі фахової підготовки / О.Б.Козакевич, В.К. Козакевич // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 107–108.
2. Матвійчина С.В. Особливості організації навчального процесу в коледжах та можливості предметів природничого циклу у саморозвитку студентів / С.В.Матвійчина // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – 2014. – № 32. – С. 118-120.
3. Панчишин Н.Я. Використання ділових ігор у практичній підготовці майбутніх лікарів на теоретичних кафедрах / Н.Я.Панчишин, В.Л. Смірнова, О.Н. Литвинова [та ін.] // Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах України на новому етапі: матеріали Х ювілейної Всеукраїнської навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Тернопіль, 18-19 квітня 2013 р. – Тернопіль, 2013. – С. 394-395.
4. Проніна О.М. Формування клінічного мислення у студентів під час вивчення оперативної хірургії та топографічної анатомії / О.М.Проніна, М.М.Коптев, С.І.Данильченко [та ін.]// Експериментальна і клінічна медицина. – 2014. – Т.63, № 2. – С. 25-28.
5. Скрипник І.М. Кейс-метод як приклад інтерактивного навчання студентів-медиків клінічним дисциплінам / І.М.Скрипник, С.І.Сорокіна, Т.І.Шевченко [та ін.] // Вища освіта України. – 2012. – Т. 1, №1 (додаток 3). – Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». – С. 372-377.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У КОНЦЕПЦІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Бобирьова Л.Є., Ільченко В.І., Пікуль К. В., Муравльова О.В., Дворник І.Л.

Українська медична стоматологічна академія

Стаття присвячена питанням організації самостійної роботи студентів як однієї з форм навчання. Акцентовано на важливості запровадження деяких форм самостійної роботи під час лекцій, практичних і семінарських занять.

Ключові слова: самостійна робота, професійні компетенції, позааудиторна робота, студенти.

The article is dedicated to the questions of organisation students' independent work, as one form of education. Emphasis is placed on the importance of the introduction of the some forms of independent work in the course of lectures, practical and seminar classes.

Keywords: independent work, professional competences, extracurricular work, students.

Сучасна професійна освіта орієнтується на підготовку мобільного, конкурентоспроможного спеціаліста, який володіє навичками самоосвіти і готовий до професійного саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації протягом усього трудового життя.